

แนวใหม่และทิศทางการดำเนินการของภาครัฐ ด้านการประเมินความเสี่ยงสารเคมีในอนาคต

นางสาวอิสราภรณ์ วิจิตรจรรยากุล

ผู้อำนวยการกลุ่มความปลอดภัยสารเคมี

สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย

กรมโรงงานอุตสาหกรรม

กรมโรงงานอุตสาหกรรม
DEPARTMENT OF INDUSTRIAL WORKS

หัวข้อบรรยาย

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- แนวทางการจัดการสารเคมี
- โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น
- การประเมินความเสี่ยงสารเคมีภาครัฐ
- แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

หัวข้อบรรยาย

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- แนวทางการจัดการสารเคมี
- โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น
- การประเมินความเสี่ยงสารเคมีภาครัฐ
- แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

😊 กฎหมายกระทรวงอุตสาหกรรม

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4439 (พ.ศ.2555)

ออกตามความใน พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ.2551
เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม การประเมินความเสี่ยง
ด้านสารเคมีต่อสุขภาพผู้ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรม

(กำหนดขั้นตอนวิธีการในการประเมินความเสี่ยงสารเคมีต่อสุขภาพ)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

😊 กฎหมายกระทรวงแรงงาน

กฎกระทรวง : กำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และ ดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย

(หมวด 8 ข้อ 31 ให้นายจ้างจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพ ลูกจ้างในกรณีที่มีการใช้สารเคมีอันตรายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ อธิบดีประกาศกำหนด และจัดทำรายงานการประเมินนั้นส่งให้แก่อธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบผลการ ประเมิน)

หัวข้อบรรยาย

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- แนวทางการจัดการสารเคมี
- โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น
- การประเมินความเสี่ยงสารเคมีภาครัฐ
- แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

อันตรายทางกายภาพ

- เพลิงไหม้
- ระเบิด

อันตรายต่อสุขภาพ

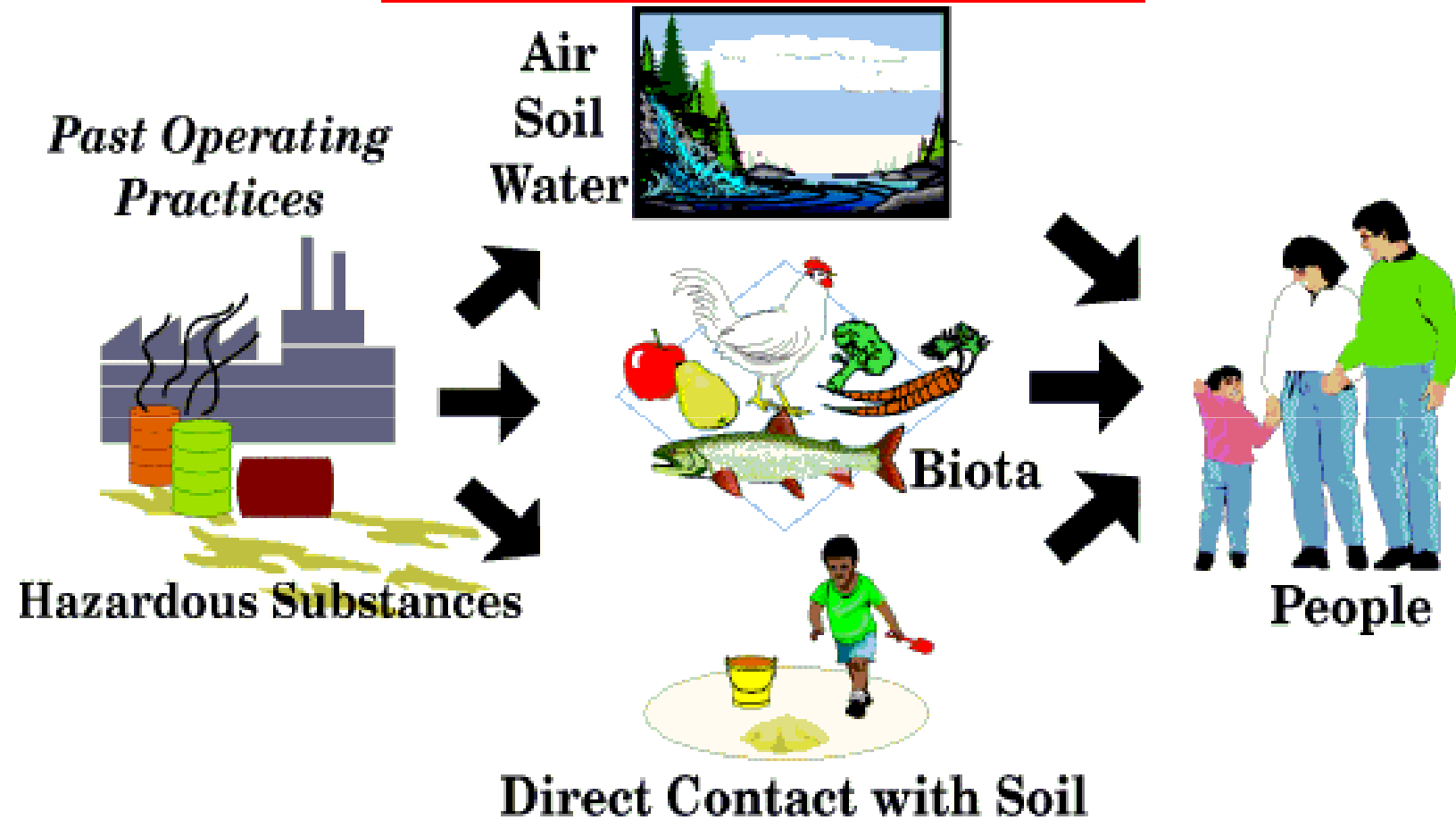
- ก่อมะเร็ง
- ก่อให้เกิดการกลายพันธุ์
- มีผลต่อการเจริญพันธุ์
- กัดกร่อน / ระคายเคือง
- ทำลายระบบประสาท
- อื่นๆ

อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

- ทำลายระบบนิเวศน์
- เป็นพิษสะสมในสิ่งมีชีวิตในน้ำ
- ย่อยสลายในสิ่งแวดล้อมได้ยาก

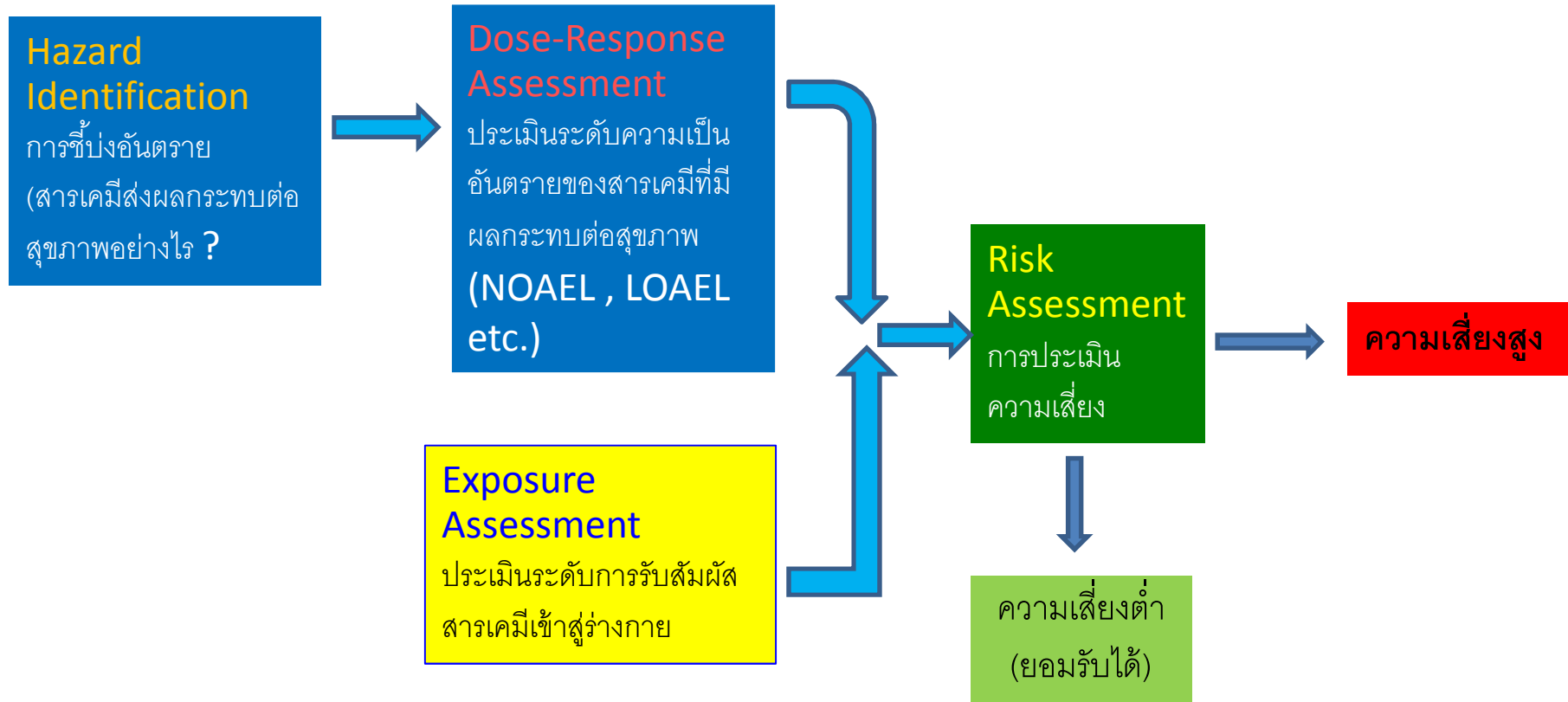

การรับสัมผัสสารเคมี

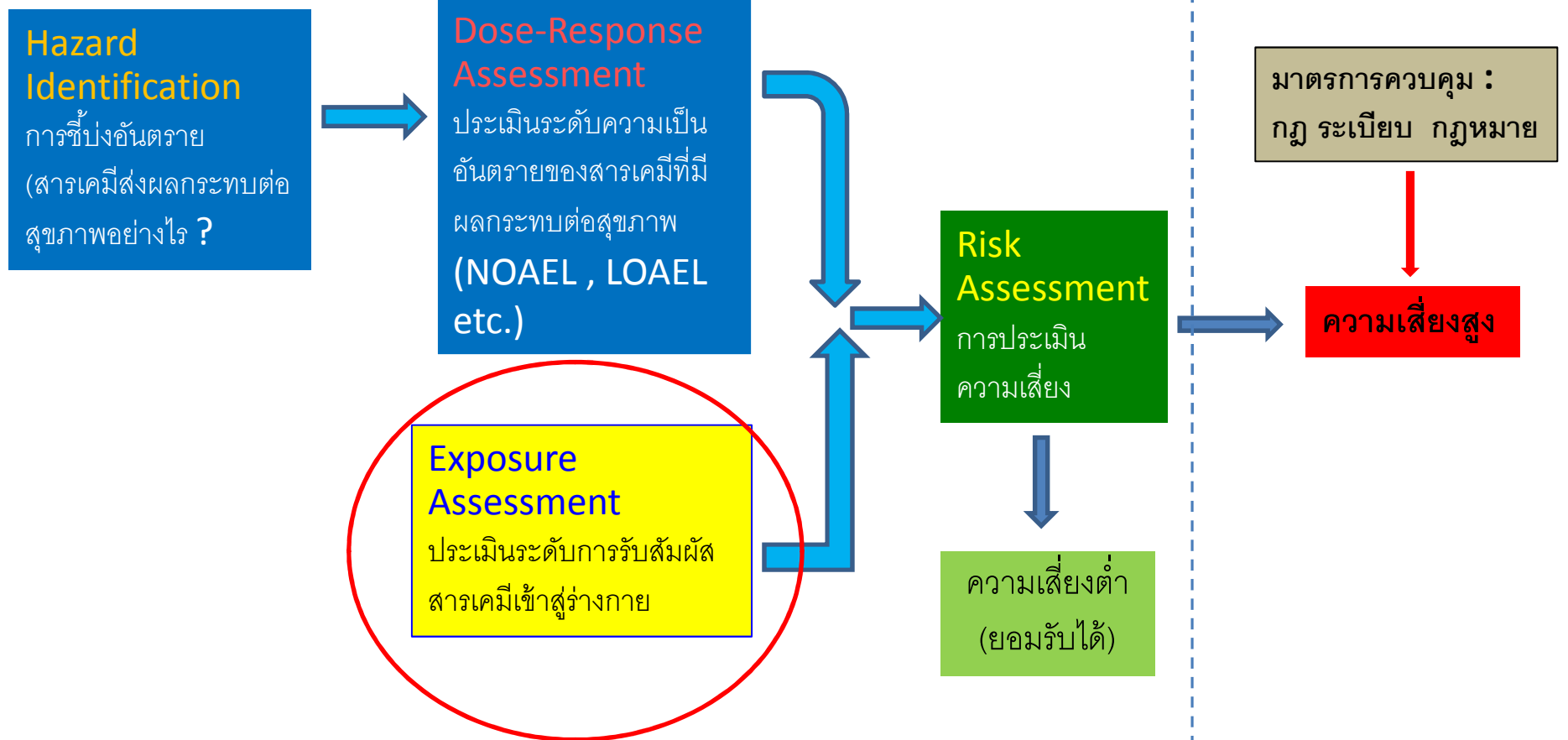

กระบวนการประเมินความเสี่ยง 4 ขั้นตอน

กระบวนการประเมินความเสี่ยง 4 ขั้นตอน

หัวข้อบรรยาย

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- แนวทางการจัดการสารเคมี
- โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น
- การประเมินความเสี่ยงสารเคมีภาครัฐ
- แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

โครงการความร่วมมือไทย- ญี่ปุ่น
ด้านการบริหารจัดการสารเคมีและวัตถุอันตราย
**Risk-based chemical management system in
Thailand**

MEMORANDUM OF COOPERATION

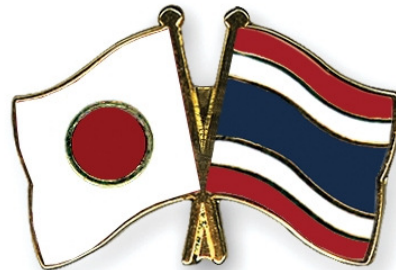
BETWEEN

THE DEPARTMENT OF INDUSTRIALS, MINISTRY OF INDUSTRY OF
THAILAND

AND

THE MINISTRY OF ECONOMY, TRADE AND INDUSTRY OF JAPAN

ON STRENGTHENING OF RISK-BASED CHEMICAL MANAGEMENT
SYSTEM IN THAILAND

การลงนามในสัญญาความร่วมมือ (MOC)

Director General
DIW , MOI

Deputy Director-General
Manufacturing Industries
Bureau, METI

Signed on August 30, 2012

Duration : 3 years, start on the date of signature

ขอบเขตการดำเนินงาน

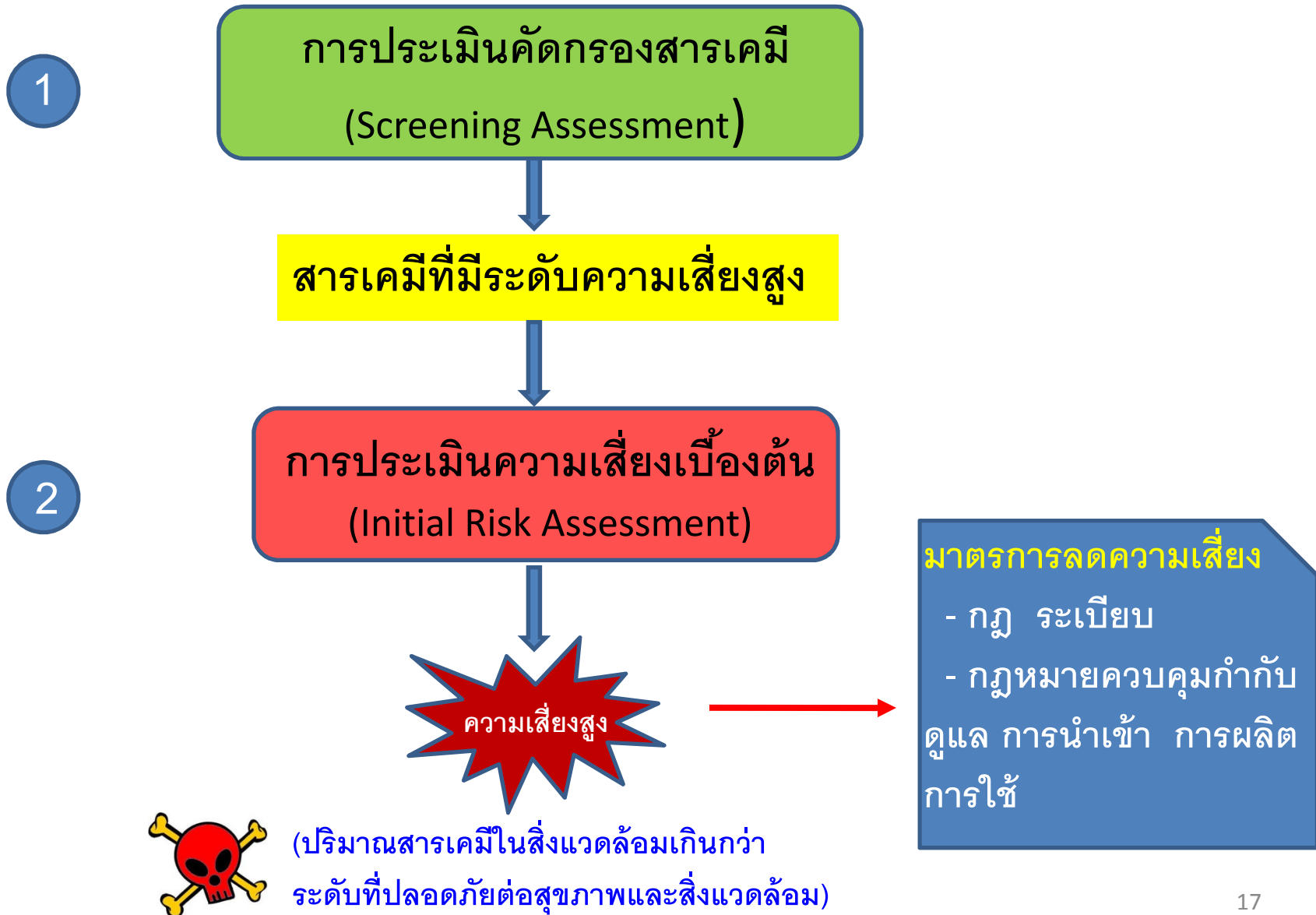
1. ศึกษาและวิเคราะห์ระบบการบริหารจัดการสารเคมีในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. จัดทำแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสารเคมีในภาคอุตสาหกรรมบนพื้นฐานการประเมินความเสี่ยง และการจัดการความเสี่ยง
3. ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง และการจัดการความเสี่ยงด้านสุขภาพ แก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
4. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารเคมีเพื่อรองรับระบบการบริหารจัดการสารเคมีตามแนวทางที่กำหนด
5. จัดทำข้อเสนอแนะ**การพัฒนากฎหมาย**เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการสารเคมีตามแนวทางที่กำหนด
6. วางแผนการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการสารเคมีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

หัวข้อบรรยาย

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- แนวทางการจัดการสารเคมี
- โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น
- การประเมินความเสี่ยงสารเคมีภาครัฐ
- แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

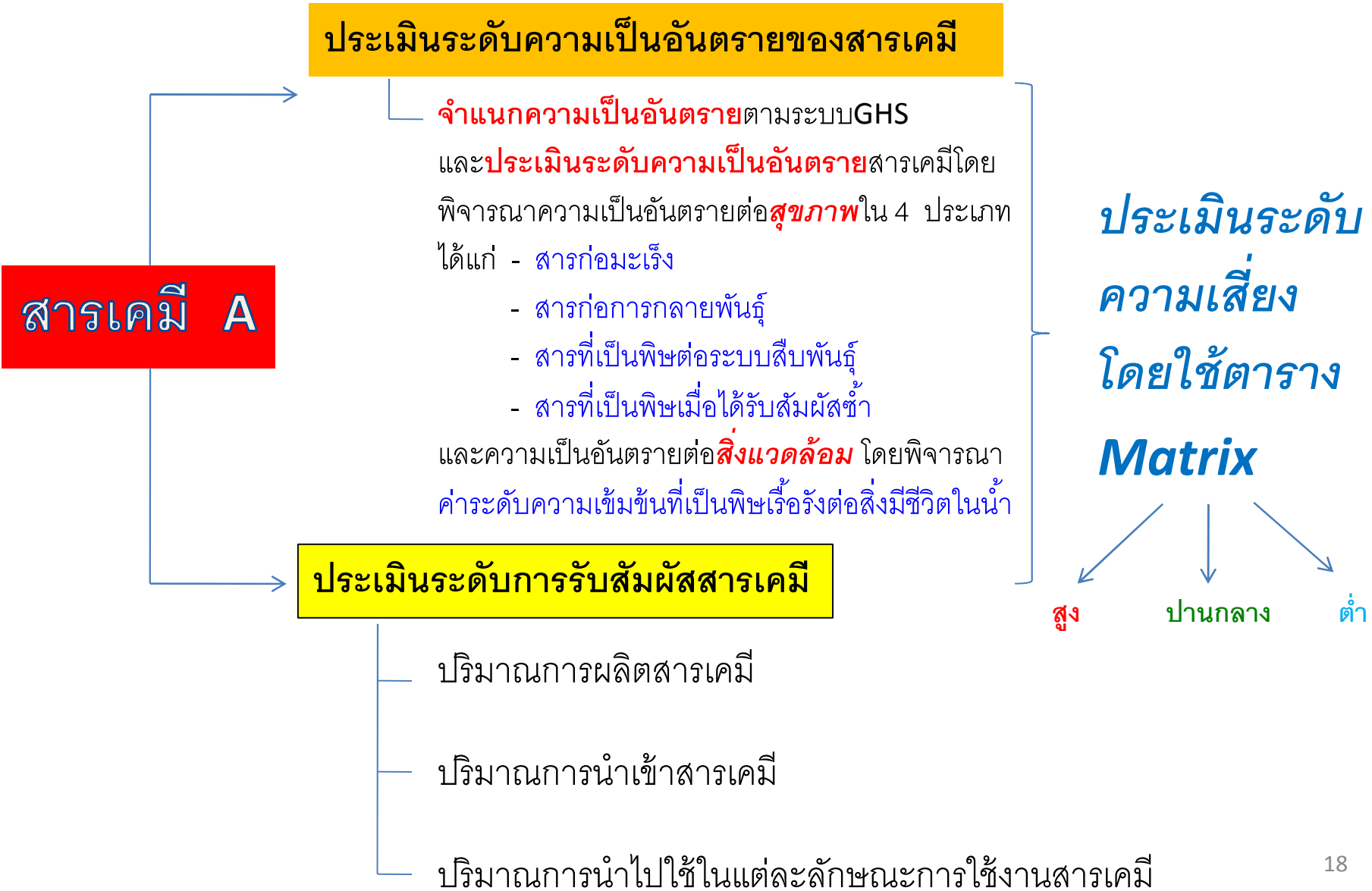

แนวทางการประเมินความเสี่ยงสารเคมีภาครัฐ

1

การประเมินคัดกรองสารเคมี (Screening Assessment)

**ประเมินระดับความเป็นอันตราย
ของสารเคมี**

การจัดระดับความเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

Hazard class (Unit : mg/kg2day)					Classification criteria	Hazardous ∇ property
1	2	3	4	Out of classification		
Not specified	Hazard evaluation value ≤ 0.005	0.005<Hazard evaluation value ≤ 0.05	0.05<Hazard evaluation value ≤ 0.5	Hazard evaluation value >0.5		Repeated dose toxicity
	28-day repeated NOEL < 25		$25 \leq$ 28-day repeated NOEL < 250	28-day repeated NOEL < 25	Criteria for Type II Monitoring Chemical Substances	
	[Category 1] 90-day repeated LOAEL ≤ 10	[Category 2] 10<90-day repeated LOAEL ≤ 100	[Category 3] 100<90-day repeated LOAEL		GHS Classification criteria [Specific target organ toxicity [Repeated exposures]]	
Not specified	Hazard evaluation value ≤ 0.005	0.005<Hazard evaluation value ≤ 0.05	0.05<Hazard evaluation value ≤ 0.5	Hazard evaluation value >0.5		Reproduction toxicity
	[High] LOAEL ≤ 25	[Moderate] 50<LOAEL ≤ 250	[Low] 250<LOAEL		... EPA criteria	
GHS Category 1A	Any one of the following *GHS Category 1B,2 *Strongly positive by CSCL judgement *CSCL mutagenicity class 1 *Positive result with unknown intensity	Positive in all CSCL mutagenicity test* 1	Positive in any one of CSCL mutagenicity test* 1	Any one of the following *GHS Not Classified Category *Negative in all CSCL mutagenicity tests * Negative from in vivo tests* 2		Mutagenicity
	[Type II Monitoring chemical Substances] Strongly positive in any one of mutagenicity tests	[Type II Monitoring chemical Substances in conjunction with the moderate toxicity in repeated dose study] Positive in any one of mutagenicity tests* 1		[Not Type II Monitoring chemical Substances] Negative in all CSCL mutagenicity tests	Criteria for Type II Monitoring Chemical Substances	
[Category 1A] Substances known to include mutations in human germ cells	[Category 1B,2] Substances which should be regarded as include / have the potential to include mutations in human germ cells			[Not Classified] The substances which has data, but not classified neither Category 1 nor 2	GHS Classification criteria [germ cell mutagenicity]	
IARC 1 ACGIH 1 etc	IARC 2A, 2B ACGIH A2, A3 etc	Not specified	Not specified	IARC 3, 4 ACGIH A4, A5 etc		Carcinogenicity
[Category 1A] Substances known to have carcinogenicity in humans	[Category 1B, 2] Substances presumed to have carcinogenicity in humans/ Suspected human carcinogens			[Not Classified] The substances which has data, but not classified neither Category 1 nor 2	GHS Classification criteria [carcinogenicity]	

Hazard class for human health
Classifying Independently with respect to the 4 hazardous properties, the most severe class [the lowest number of class] is chosen

20

การจัดระดับความเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

Hazard class (Unit : mg/L)					Classification criteria	
1	2	3	4	Out of Classification		
$PNEC \leq 0.001$	$0.001 < PNEC \leq 0.01$	$0.01 < PNEC \leq 0.1$	$0.1 < PNEC \leq 1$	$PNEC > 1$		
[Category Choric 1] Chronic toxicity value [Category Choric 1] When the substances is not rapidly degradable and $BCF \geq 500$ ($\log Kow \geq 4$) Any one of the following Chronic toxicity value ≤ 0.1 Acute toxicity value from the species with lack of Chronic toxicity value ≤ 1	[Category Choric 2] $0 < \text{Chronic toxicity value} \leq 1$ [Category Choric 2] When the substances is not rapidly degradable and $BCF \geq 500$ ($\log Kow \geq 4$) Any one of the following $0 < \text{Chronic toxicity value} \leq 0.1$ $1 < \text{Acute toxicity value from the species with lack of Chronic toxicity value} \leq 10$	- [Category Choric 3] When the substances is not rapidly degradable and $BCF \geq 500$ ($\log Kow \geq 4$) $10 < \text{Acute toxicity value} \leq 100$	[Not classified] The substances which Has data, but the left column [Not classified] The substances which Has data, but the left column	In case of Chronic Toxicity values available from 3 specials In case of Chronic Toxicity values available from 2 or less specials	GHS (3 rd revised edition) Classification criteria for chronic (not rapid degradability)	

ประเมินระดับการรับสัมผัสสารเคมี

ปริมาณการผลิตสารเคมี

ปริมาณการนำเข้าสารเคมี

ปริมาณการนำไปใช้ในแต่ลักษณะการใช้งานสารเคมี

ระดับการสัมผัส

= ปริมาณนำเข้า + ปริมาณการปลดปล่อยสารเคมีสู่สิ่งแวดล้อม
(การผลิต + การใช้งาน)

ระดับการสัมผัส	ปริมาณการปลดปล่อยสารเคมีสู่สิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ (ตัน)
Class 1	มากกว่า 10,000
Class 2	1,000-10,000
Class 3	100-1,000
Class 4	10-100
Class 5	1-10

ปริมาณการปลดปล่อยสารเคมีสู่สิ่งแวดล้อม

$$= \text{ปริมาณการปลดปล่อยจากการผลิต (A)} + \text{ปริมาณการปลดปล่อยจากการใช้สารเคมีตามแต่ละลักษณะการใช้งาน (B)}$$

(A) = ปริมาณการผลิต X ค่าการปลดปล่อยสารเคมีจากขั้นตอนการผลิต

(B) = ผลรวมของปริมาณการนำไปใช้งานของแต่ละลักษณะการใช้งาน X ค่าการปลดปล่อยสารเคมีของแต่ละลักษณะการใช้งานจากขั้นตอนการผลิต

ตัวอย่างเช่น

$$B = (\text{ปริมาณการนำไปใช้เป็นตัวทำละลาย x emission factor ของการนำไปใช้เป็นตัวทำละลาย}) + (\text{ปริมาณการนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นในการทำปฏิกิริยา x emission factor ของการนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นฯ}) + \dots +$$

การประมาณค่าการปลดปล่อยสารเคมีออกสู่สิ่งแวดล้อม

ประมาณการบนพื้นฐานของข้อมูล

- ✓ ปริมาณการผลิต
- ✓ การนำเข้า
- ✓ การนำไปใช้งานในแต่ละลักษณะงานต่างๆ ที่แตกต่างกัน
- ✓ ค่าการปลดปล่อยสารเคมีจากขั้นตอนการผลิต และ
ค่าการปลดปล่อยสารเคมีของแต่ละลักษณะการใช้งาน
(Emission factors for production) and
(Emission factors for each use category)

ประเมินระดับความเสี่ยง
โดยใช้ตาราง *Matrix*

ตาราง *Matrix* ประเมินระดับความเสี่ยง

			ระดับความเป็นอันตราย			
			1	2	3	4
ระดับการสัมผัส	1	มากกว่า 10,000 ต้นต่อปี	สูง	สูง	สูง	สูง
	2	มากกว่า 1,000 ต้น ถึง 10,000 ต้นต่อปี	สูง	สูง	สูง	ปานกลาง
	3	มากกว่า 100 ต้น ถึง 1,000 ต้นต่อปี	สูง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง
	4	มากกว่า 10 ต้น ถึง 100 ต้นต่อปี	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ
	5	1 ต้น ถึง 10 ต้นต่อปี	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ

ตาราง Matrix ประเมินระดับความเสี่ยง

			ระดับความเป็นอันตราย			
			1	2	3	4
ระดับการสัมผัส	1	มากกว่า 10,000 ตันต่อปี	สูง	สูง	สูง	สูง
	2	มากกว่า 1,000 ตัน ถึง 10,000 ตันต่อปี	สูง	สูง	สูง	ปานกลาง
	3	มากกว่า 100 ตัน ถึง 1,000 ตันต่อปี	สูง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง
	4	มากกว่า 10 ตัน ถึง 100 ตันต่อปี	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ
	5	1 ตัน ถึง 10 ตันต่อปี	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ

ระดับการสัมผัส = ปริมาณนำเข้า + ปริมาณการปลดปล่อยสารเคมีสู่สิ่งแวดล้อม (การผลิต + การใช้งาน)

ตาราง *Matrix* ประเมินระดับความเสี่ยง

			ระดับความเป็นอันตราย			
			1	2	3	4
ระดับการสัมผัส	1	มากกว่า 10,000 ตันต่อปี	สูง	สูง	สูง	สูง
	2	มากกว่า 1,000 ตัน ถึง 10,000 ตันต่อปี	สูง	สูง	สูง	ปานกลาง
	3	มากกว่า 100 ตัน ถึง 1,000 ตันต่อปี	สูง	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง
	4	มากกว่า 10 ตัน ถึง 100 ตันต่อปี	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ
	5	1 ตัน ถึง 10 ตันต่อปี	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ

ระดับความเสี่ยงสูง

Initial Risk Assessment

ความสำคัญของข้อมูลที่นำมาประมาณค่าการปลดปล่อยสารเคมีสู่สิ่งแวดล้อม

ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ทั้งปริมาณการผลิต นำเข้า และ
ลักษณะการใช้งานที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริง

ภาครัฐจำเป็นต้องเลือกค่าการปลดปล่อยสารเคมี (emission factors)
ที่มีค่าสูงไว้ก่อน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่สุขภาพมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

การประเมินความเสี่ยงสารเคมีมีระดับสูงกว่าความเป็นจริง (ค่าความเสี่ยงสูง)

ต้องมีการกำหนด กฎ ระเบียบ มาตรการความปลอดภัย รวมทั้งกฎหมาย
เพื่อควบคุม กำกับ ดูแล ไม่ให้มีการปลดปล่อยสารเคมีเกินกว่าระดับที่
เป็นอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

ผู้นำเข้า

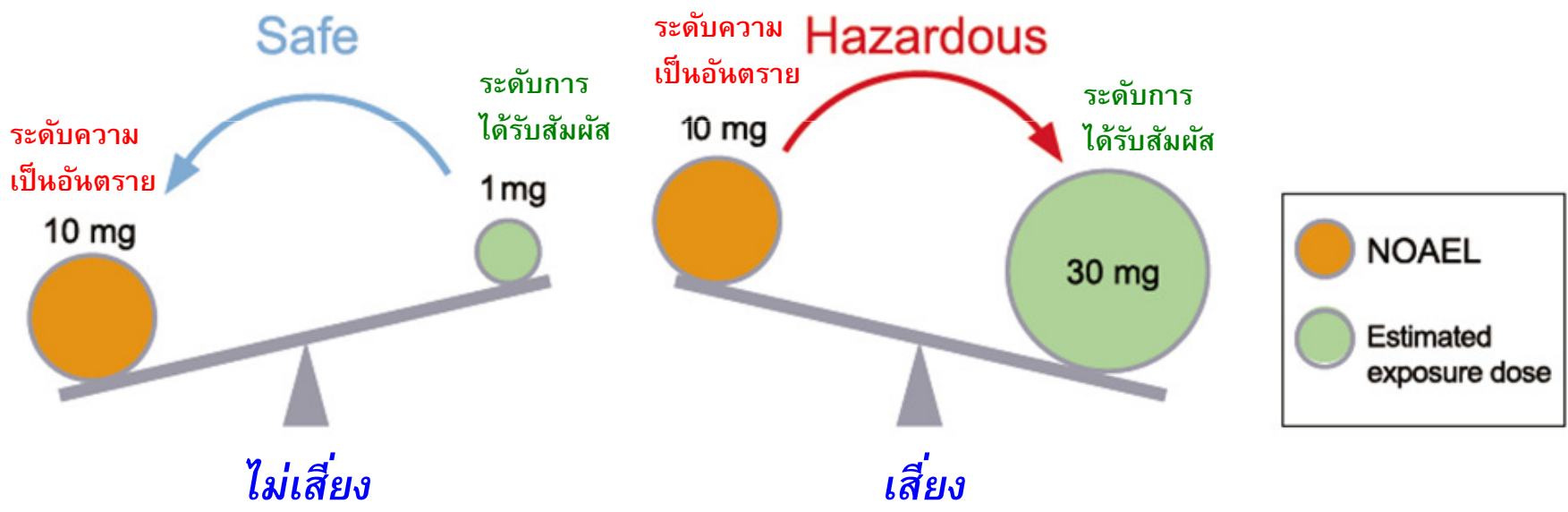
ผู้ผลิต

ผู้ใช้

2

Initial Risk Assessment

หลักการประเมินความเสี่ยงสารเคมี

NOAEL	10 mg/kg/day
Estimated exposure dose	1 mg/kg/day

NOAEL	10 mg/kg/day
Estimated exposure dose	30 mg/kg/day

2

Initial Risk Assessment

ด้านสุขภาพ

ระดับความเป็นอันตราย **VS** ระดับปริมาณการรับสัมผัส
ต่อสุขภาพ
- ทางการกิน (อาหาร/น้ำ)
- ทางการหายใจ

ความเสี่ยงสูง

มาตรการ
ลดความเสี่ยง

ด้านสิ่งแวดล้อม

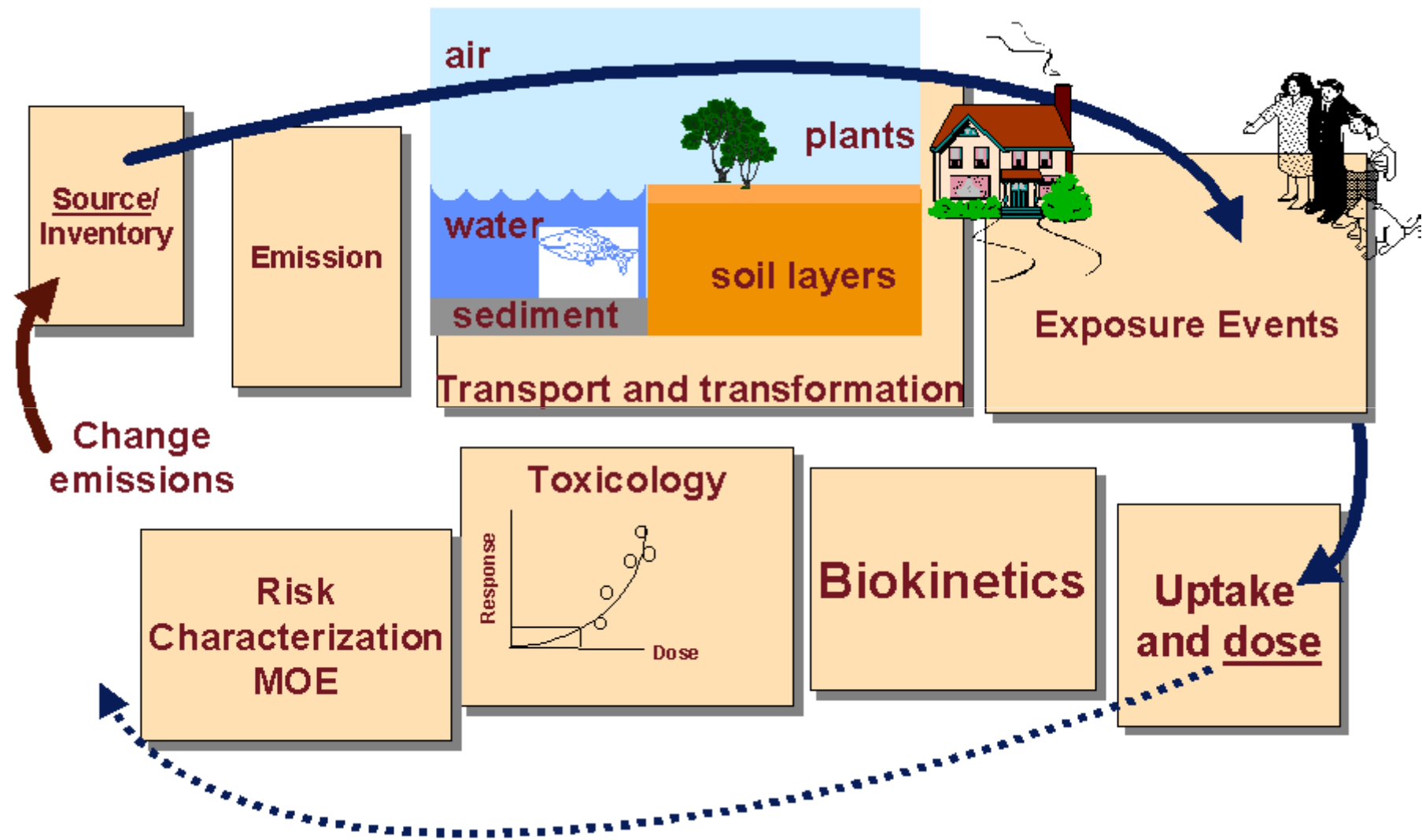
ระดับความเป็นอันตราย **VS** ระดับปริมาณการปนเปื้อน
ต่อสิ่งแวดล้อม
ในสิ่งแวดล้อม

ความเสี่ยงสูง

มาตรการ
ลดความเสี่ยง

หัวข้อบรรยาย

- กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- แนวทางการจัดการสารเคมี
- โครงการความร่วมมือไทย-ญี่ปุ่น
- การประเมินความเสี่ยงสารเคมีภาครัฐ
- แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

แนวทางการดำเนินการของภาครัฐ

- พัฒนาระบบข้อมูลสารเคมีเพื่อการควบคุม กำกับดูแลโรงงาน และการประเมินความเสี่ยงสารเคมี
- การให้ผู้ประกอบการโรงงานรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสารเคมีที่มีการผลิต / ใช้ (การออกกฎหมาย)
- ดำเนินการคัดกรองข้อมูลจากการรายงานของผู้ประกอบการโรงงาน โดยใช้หลักการประเมินความเสี่ยงสารเคมีที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของประเทศ
- การจัดการความเสี่ยงโดยกำหนดมาตรการการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยง
- ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ประกอบการโรงงานดำเนินการประเมินความเสี่ยงสารเคมี

กลุ่มความปลอดภัยสารเคมี
สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย
กรมโรงงานอุตสาหกรรม
โทร. 0-2202-4220